

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında.

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No - 87

HAYAT

Fiati her yerde 15 kuruş
Seneliği, posta ile 7.5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7.5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul bürosuna
muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

—NIETSCHE—

Cilt: IV

Ankara, 18 Teşrinievvel, 1928

Sayı: 99

Musahabe

Muharrir ve eser.

Geçen gün bir arkadaşla Avrupa müelliflerinden ve eserlerinden bahsediyorduk. Beşerin zihnini işgal eden en ufak hadiseler en derin ve en etraflı tahlillere tabi tutulmuş, bizim nazari dikkatimizi celbe şayan görülmeyen şu ve bu eşya ve hadisat etrafında büyük eserler yazılmış.

Mesela, çocukluk zamanlarımızda bizim için yalnız bir eyence mevzuu teşkil eden Kara-göz hakkında bir Alaman muharriri koca bir cilt eser neşrediyor. Ve bu kitap içtimaî hayatın her hangi bir karanlık köşesini aydınlatmaya yardım ediyor.

Bazı muharrirler var ki yazdıkları kitaplar adeta bir kütüphane teşkil edecek kadar zengin. Bir kaç alimin ve müellifin iştirakile vücutta gelen zengin ve kıymetli ansiklopedileri ve külliyyatı ayrıca düşünmek lâzım. Üç dört coğrafiya

profesörü birleşince büyük ve insicamlı bir coğrafiya hazinesi meydana geliyor

Muharrirlerdeki bu veludiyet nereden ileri geliyor?

Bunun tahlilini yaparken arkadaşımın şöyle bir neticeye vardık:

Bir defa Avrupalı muharrir tahsilinin temelinden itibaren araştırmaya, mevzular bulmaya ve bu mevzular etrafında düşünmeye ve yazmaya alıştırmıştır.

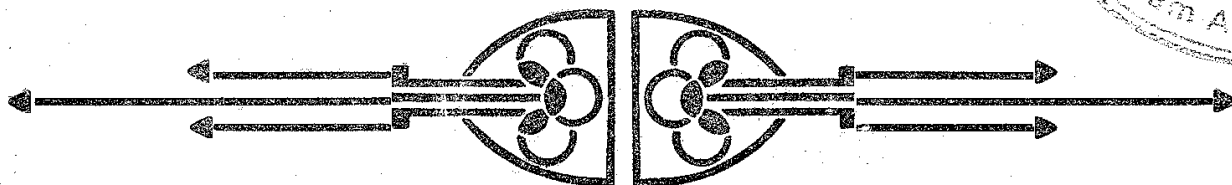
Talebelik hayatında bu zafî saiy onda bir meleke hasıl etmiştir. Bu suretle cihanın her hadisesinde ve her şeyinde o tetkik olunacak bir mevzu bulabilir. Eğer zekası ve kültürü kuvvetli ise o mevzua orijinal bir renk de verebilir.

Diğer taraftan Avrupalı muhar-

ririn zekâsına refakat eden bir de usul (méthode) vardır ki ona şarkli her hangi bir muharrire tefevvük temin eder. Usul öyle bir nur huzmesidir ki en ufak ve en karanlık noktalara tevcih olunca orada yeni bir şun ve hakaik âleminin yaşamakta olduğu seçilir. İlmün en müşkil ve fakat en zarurî ciheti de usulüdür. Usulün bu ve yahut şu şekilde taayün ve tatbik olunmasına nazaren de dünya ve hadisat ta bu ve ya şu şekilde görülebilir ve yahut bir çok cihetleri muzlim kalır.

Bilmiyorum ki arkadaşımın kısaca yaptığımız bir sohbet esnasında muharrirlerin veludiyetine dair bu fikirlerde isabetsizlik varmı?

**

Anadolu türküleri ve Müsiki istikbalimiz

Bir kaç sene evel « Darülelhan Mecmuası » nın ilk nüshası çıktığı zaman türk müsiği şuurunun bir makes ve tercumani vucut buluyor ümidile sevinmiş ve hatta bu sürurumu « Millî Mecmua » da bir makale ile tespit etmekten kendimi alamamıştım. Aradan bir müddet keçtikten sonra bilmem ne oldu, Mecmua sırlara karıştı. O vakittan beri kulaklarım kirışte olduğu halde hiç bir ses aksetmez oldu. Nihayet geçen gün yazı masasının üstünde Mahmut Ragıp beyin bana ithafen gönderilmiş yeni bir eserinin kabında « Anadolu türküleri ve müsiği istikbalimiz. » unvanını görünce oyuna koşan bir çocuk gibi oldum. Çünkü musikinin fikriyatı ile oğraşan vatandaşlarımızın müsiği lisanını nasıl bir telekki ile düşünüp yaşatmak istediklerini anlamak istiyordum. Malumdur ki ruhiyatla oğraşanlar öteden beri renk, şekil, hacim şöyle dursun, en mükemmel lisanın bile hakikî ve derin ruha ne kadar kaba ve nakıs bir tercuman olduğunı iztirapla anlamış ve bu çaresizlikten daima şikayet etmişlerdir. Hürriyet, sayruret ve keyfiyetten ibaret olan ruh akışı kendi tabii seyyaliyetinin tercumanlığını müsikiden başka hiç bir sanatta bulamayacağı için bütün ruhiyatçılar müsiği lisanile bilaihtiyar yakından ve şiddetle alâkadar dirlar.

Diger sanatlar ne kadar ceht etmişlerse ruh ile yekdil ve yekzeban olmaya bir türlü takat getirememişlerdir. Yalnız müsiği dehasıdır ki ideal bir ruh tercumanlığının en eski bir şeydası olarak temeyyüz etmiş ve bu ince alâkasile en çok sevilen sanatların başına geçmiştir. Müsiği lisanının kimet ve kudretini hakkile takdir edebilmek için insan ruhunu mudiliyet ve derinliği ha-

kkında esash bir vukufa sahip olmak iktiza ediyor. Felsefe ve ruhiyat tarihine hayatlarını vakfedener ruhun gecelerini aydınlatan yıldızların henüz ne kadar sönük ve az olduklarını görerek ruhlarının gurbetini duymuşlar ve garipliklerini olanca meraretile his etmişlerdir.

Ben gurbette değilim,
Gurbet benim içimde

Diyen türk şairi bunu kendi ruhu için daha isabetle söyleyebilirdi. Bu itibarla müsiği, bir gurbet dili yani garipliklerimiz duygusunu en müessir bir aksül'amelidir.

Bunun için dir ki müsiği lisanı başlayınca bütün sesler ve sözler durulur, şuur susar; ben, sen kalmaz, esrarlı ve gariplik bir « Biz » inler. İnsan hançere ve sadrından başlayan bu inleme gurbet şuurumuzun derinliği nispetinde gerilerek göğsu yırtmış ve sözleri onüne katarak orkestrada bütün bir âlem olmuştur. Akılları ve ya bugünkü laburatvar tecrubelerile ruhu kavradım zan edenler için müsiği belki de manasız bir üzüntüdür. Fakat kulak sağırılığı olduğu gibi vakit vakit ruh sağırıkları da görülmüştür. Bu sağırığa bakarsak ruhumuz plaj sahilleri gibi sığ ve rakittir. Hazır ve olmuş bitmiş bir akıl mihanikî ve ya ihtiyarî bazı tecrubeler bu ihsaslar birikintisini sonda etmeye kâfidir. Mütebakisi hep vehm ve hayalattir. Fakat hamd olsun ki ne ilmî şuur ne de hissi selim bu sağırılığın esiri kalmamıştır. İlim ile sanat arasında şimdiye kadar vehmedilen kat'i ayrılık yüzünden bugünkü nafiz ve derin tenkit bizi kurtarmıştır. İlim de artık kendini şeniyet ve hakikatın tam kendisinde görmek miyopluluğunda kalmayarak sanat tecrubelerinin

de hakikîliğini teslim etmiştir. Binaenaleyh sanatı sırf bedii bir heyecan tevlidine ve ya sadece gönül eğlendirmeye m sruf bir faaliyet zan etmek yerine ilim de dahil olduğu halde bütün faaliyetlerimizi gariplikimizin tahfifine masruf addetmek lâzımdır. Mahmut Ragıp beyin altı fasıldan terekkup eden esinde beni en fazla alâkadar eden ikinci fasıldır. Mütebaki fasıllar hakkında söz söylemek başka salahiyetlere taalluk ediyor.

Birinci faslın muhtevasına göre türkler henüz Asyada iken basit fakat serbes usuller dahilinde eserlerle terennüm ediyor; cenuba inip İran - Arap musikilerile - ki bu musikiler esaslarının da Yumanilerden geldiğini Mahmut bey ısrarla söylüyor - tesalübü müteakip sabit usul ve makamla da eser yazmağa başlıyorlar.

Hatta bidayette yüzde yüz İran bestelerinin tesiri altında kalan bir üslup gösteriyorlar. Ancak muhur zamanla Osmanlı türkçesinin şivelerine müvazi bariz bir türk müsiği şivesi teşekkül ediyor. Nihayet tanzimattan sonradır ki en mütekâmil garp aletleri ve orkestralarına girebilecek eser bestelemek ihtiyaçları duyulmağa başlıyor ve bu ihtiyaç Mes'ut Cemal Reşit bey ile kuvveden file çıkıyor.

Bu kısa tarihçe, millî hayatın muhtelif medeniyetlerle tesalübünde musikinin de bunlarla nasıl müvazi gittiğini meydana çıkarıyor. Hayat, aşındırırken yapan mütemadi bir faaliyet olduğuna göre türk ruhunun da aşınan ve yeniden yapılan medeniyetlerle bir hizaya girmek hamleleri içinde yaşamasından daha tabii bir şey olamaz.

Medeniyet, milletleri aşan bir sirayet olduğundan onu temsilden içtinap etmek hayatın muhafazası insiyakile kabili telif değildir. Ruh, yukarda arzettiğim gibi hurriyet, sayruret ve keyfiyet vasfı esasilerile mütemeyiz olduğundan, onun tekrarı ve sadece mükallit kalacağını

zanetmek insanları makinaya kabili irca olacağını. zuum eden bir mihanikî zihniyetin yapabileceği ilk isticâlî bir kıyastır. Esasen aynıyet prensipi, tabiatın bir kanunu olmayup tamamen mucerret olan riyaziyenin tevlit ettiği mücerret bir akıl makulesidir. Müsiki, yani hür ve hakikî ruh âlemi içinde teşekkül etmiş olan Mahmut Ragıp B. bu hakikatı pek güzel seçtiği için millî ruhların musiki fenni içinde kayıp olamayacaklarına ve binaenaleyh aynı ğarp tekniği dahilinde mütenevvi gurbet seslerinin işidileceğine kanidir. Netekim bu kanaatin kuvvetlidir ki kendi hürriyet, sayruret ve keyfiyetini muhafaza edecek bir "Türk Musiki lisanı," nın mevcudiyet ve tekâmülüne inanıyor, ve bu lisanın köklerini göstermek için karakterinin yalnız şehirlerimizde aranması lüzumunu hakli olarak mudafaa ettikten sonra daha ileriye giderek Acem, Arap tesirlerindeki türk musiki lehçesile öz musiki türkçesini tefrik etmeğe çalışıyor: teharirlerini, diger devletlere tâbi türk kavimlerinin musiki lehçeleri ile mukayeselere kadar vardınıyor. Filvaki henüz vazih neticeler yok; fakat düşündürücü takripler şimdiden bulunmuştur.

Mahmut B. türk musikisinin yalnız an'anevî motiflerle sadece bir nağme terkipçiliğinde kalamayacağını ve zaman mekteplerinin tesirleri altında yazılacak "tamamen şahsî," eserlerle türk ilham hasinesinin genişlemeğe olan ihtiyaç ve mecburiyetini de gözden kaçırıyor. Şahsî eserlerin türklük imtiyazından mahrum kalamayacağını ve Anadolu nağmelerinden mülhem eserlere türk deyipte, onların tesirinde kalmadan çalışmış sanatkarların "şahsî," eserlerini türklükten tecrit edemeyeceğimizi söylüyor. Bu ise pek tabiidir. Çünkü halk ve Anadolu nağmeleri de anonim olmakla beraber hakikatta hüvviyetleri unutulmuş muayen türk musiki

dehalarının birer mahsuludurlar. Maşerî ruh, ifadesini behemhal muayen bir şahsiyet arasından aksettirmek mecburiyetinde olduğundan anonim eserlerin şahsiyetsizliğini zanetmek bu hakikatı unutmamanın bir neticesinden başka bir şey değildir. Bu noktaya dikkat etmeyenler şahsiyeti bir (bi'at) telekki etmek tehlikesine maruzdurlar. Mutaassıp muhafazakârların an'aneden başka bir şey görememeleri de bu cehaletten ileri gelmektedir. Bunlar her an'enenin behemhal kuvvetli ve orijinal bir şahsiyet haddesinden geçmek sayesinde tebellür ve teccüm edebildiğini unutmasalar her mümtaz şahsiyetin mahzı an'ana olduğunu takdir ederek sevinmişlerdi. Mahmut B. şahsiyeti bir mozayik gibi değil, yaratıcı bir faaliyet olarak görüyor ki isabet ettiğine hiç şuphe yoktur.

Müellif eski sanatları hal ve müstakbel nesiller için sadece münfeil bir vaziyet görmeyerek umumî sanat tarihinde eski sanatların, ilerlemesi namına, ve ilham itibarile olduğu kadar «fen» itibarile de daima yeni fikirler verdiğini söylüyor.

Filvaki yeni mimarî ve resim hareketlerinde bile Yunan, Mısır, Aksayı-şark sanatlarından mülhem fikirlerin dahlini görmekteyiz. Aynı veçhile şark musikilerindeki «Çeyrek sesler» in de garplıların nazarı dikkatini celbe başladıkları görülüyor.

Zaten müzeleri yalnız mazinin bir muhtırası gibi görmek, onlara edilen fedakârlığı ödeyemez. Hafızasız şûr ve muhayile olmadığı gibi müzesiz ibda da olmaz. Ruh yapıcı bu faaliyet olmasaydı ne hafıza, ne de müzeden bir şey çıkardı. Deha faaliyetinin zenginliği müktesep malzemenin bolluğuyla mütenasiptir. Binaenaley ne şekilde olursa olsun sanat mazesinin kaydettiği bütün eserlerin saklanması elzemdir. Mahmut bey ikinci faslı işte bu cihete tahsis ediyor. Nihayet türk hudutları dahilinde, türk lisani gibi türk musiki zevkinin da galip mevkide olduğunu ve bilhassa farik bir Ermeni musiki şivesi bulunmadığını Mahmut B. mukayeselerle söylüyor ki bu nokta, Köprülüzade Fuat beyin Anadolu Türk edebiyatının bekâreti yolundaki reylerle birleşiyor. Hatta türk musiki şivesinin Tunayi bile geçtiğini cenup İslavları ile Macarların halkiyatında el'an izleri yaşadığını öğreniyoruz.

Musiki şûr ve tefekkürümüzü ikiyüz şu kadar büyük sayfa ile uyandıran ve ona hakikî istikametini verdirmeye çalışan Mahmut Ragıp beyi bu kimetli eserinden dolayı tebrik etmeyi pek hafif buluyorum. Çünkü her mutehassısın kendi mesleğine ifa ettiği büyük hizmetin verdiği neşat yanında yabancılardan takdir ve tebrikleri pek sönük olmak lâzımdır.

Mustafa Şekip

SEN

Aramıza dağları çekti diye geçen yıl
İçim bir yılan kadar ürküyor şimdi kıştan,
Aylar geçti. Sen döndün.. Kalbim hâla kıp kızl
Üstüne hasretinle işlediğim nakıştan..

Bağlı bir kaplan gibi parçalar kafesini,
Dün şairin bilmezdi böyle inlemesini..
Şimdi kızsam, kalbimin bir el boğar sesini;
Farkı yok hiddetimin sana, bir yalvarıştan..

Önlerine serilmiş bir meydan gibi hayat;
Kalbimiz dolu dizgin koyverilmiş iki at..
İçindeki ateşten böyle aldıkça sur'at
Bil ki kesilmeyecek dizlerim bu yarıştan!

YAŞAR NABİ